

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Over regels voor het samenspel tussen overheid en belangenbehartigers: Waarom effectieve lobbywetgeving meer is dan transparantie en integriteit

Braun, C.; Fraussen, B.

Citation

Braun, C., & Fraussen, B. (2023). Over regels voor het samenspel tussen overheid en belangenbehartigers: Waarom effectieve lobbywetgeving meer is dan transparantie en integriteit. *Ars Aequi*, 332-336. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4308021>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4308021>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

OVER REGELS VOOR HET SAMENSPEL TUSSEN OVERHEID EN BELANGENBEHARTIGERS

Waarom effectieve lobbywetgeving meer is dan transparantie en integriteit

Caelesta Braun & Bert Fraussen*

Belangenvertegenwoordiging is een proces van maatschappelijke belangenbehartiging en een responsief openbaar bestuur. Beide elementen zijn met elkaar verweven en geven belangenvertegenwoordiging in een parlementaire democratie vorm. Dit leidt tot een complex samenspel waarbij beleidsmakers en belangenbehartigers wederzijdse verantwoordelijkheden hebben. Wet- en regelgeving kan alleen effectief zijn als het gebaseerd is op dit complexe samenspel en een expliciete keuze voor een of meerdere van de daaruit vloeiende grondslagen: gelijk speelveld, transparantie, responsiviteit en verantwoording.

Inleiding

De vraag wat effectieve lobbywetgeving is, is niet zo eenvoudig te beantwoorden. Zeker niet omdat het huidige politieke en publieke debat gedomineerd wordt door een welhaast blindelings vertrouwen in transparantie en anti-corruptie-wetgeving om 'de lobby' aan banden te leggen. Daarom worden lobbyregels zoals bijvoorbeeld een lobbyregister of draaideurregelgeving vaak 'aangehaakt bij' integriteits- en transparantiekaders en hoofdzakelijk vanuit dat perspectief vormgegeven. Hierdoor richt men zich vooral op het (trachten te) beperken van mogelijke negatieve externaliteiten van lobbyen, en is er weinig tot geen aandacht voor het bewaken en bevorderen van de positieve externaliteiten zoals het belang van een toegankelijke overheid, participatie en maatschappelijk draagvlak.¹ Illustratief hiervoor is de expliciete vermelding van uitgebreide incidentencasuïstiek in de initiatiefnota-Dassen/Omtzigt uit 2022, die lobbymaatregelen voornamelijk relateert aan integriteit van het openbaar bestuur.² Ook de onmiddellijke politieke en publieke roep om aanscherping van de lobbyregels in de EU naar aanleiding van het corruptieschandaal begin 2023 rondom één van de vicevoorzitters van het Europees Parlement past in deze trend.³ De roep om verdergaande lobbyregulering herleeft

namelijk vaak direct na schandalen die een mengeling zijn van oneigenlijke beïnvloeding en niet-integer (of corrupt) gedrag van (voormalig) publieke gezagsdragers of belanghebbenden. Het is dan een logische politieke uitkomst dat gekozen wordt voor wetgeving die aansluit bij de route van integriteits- en, in het verlengde daarvan, transparantiedoelstellingen. Op deze manier hopen politici het vertrouwen van de burgers in de overheid te herstellen.

Ons vertrekpunt is de assumptie dat effectieve en gedragen lobbyregulering niet alleen aandacht vereist voor transparantie en integriteit, maar eveneens de erkenning dat belangenvertegenwoordiging een integraal en wenselijk onderdeel van democratische besluitvorming vormt

* Prof.dr. C. Braun is hoogleraar Bestuurskunde en Maatschappelijke Democratie en dr. B. Fraussen is universitair hoofddocent, beiden verbonden aan de Faculteit Governance and Global Affairs, Instituut Bestuurskunde, van de Universiteit Leiden.

1 R. Chari, J. Hogan, G. Murphy & M. Crepaz, *Regulating Lobbying: a global comparison*, 2nd edition, Manchester: Manchester University Press 2019, p. 7.

2 Kamerstukken II 2021/22, 36101, nr. 2. Initiatiefnota van de leden Dassen en Omtzigt over wettelijke maatregelen om de integriteit bij de bewindspersonen en de ambtelijke top te bevorderen.

3 Deze roep om strengere lobbyregels was snel in de media, www.nrc.nl/nieuws/2022/12/11/-a4151107.

4 C. Braun & B. Fraussen, *Afwegingskader Legitieme Belangenvertegenwoordiging. Naar een weloverwogen register voor belangenvertegenwoordiging*, Leiden: Universiteit Leiden 2022, in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, te vinden op www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/01/afwegingskader-legitieme-belangenvertegenwoordiging.

5 Het geplande commissiedebat 'Integriteit Openbaar Bestuur' waarbij naast programma's rondom weerbaar bestuur en